

Natálka Sazimová je ve svých sto dva letech jednou z nejstarších občanek Jablonce. Narodila se ovšem v dalekém Ternopilu. Toto kdysi polské –a dnes ukrajinské– město má podobně pohnutý osud jako naše pamětnice. Za druhé světové války byla totálně nasazená v Lipsku, kde strávila tři a půl roku. Záhy se ovšem seznámila se svým celoživotním partnerem Slavomírem Sazimou, kterého do stejného lágru deportovali z Čech.

Vyučil se tam v Lipsku, Leipzig, to byla velká fabrika, jako celej Jablonec.

Podmínky lágru jim neumožňovaly, aby se mohli dostatečně vídat, a tak si na dozorce vymysleli fintu:

Nesměl se mnou mluvit, on dělal tam seřizovače, takže když jsme chtěli se trošku pobavit, tak já jsem nahlásila, že mam jako poruchu na stroji, takže on přišel (smích) jako na opravu, no.

V lágru také dostávali jen málo jídla:

My jsme měli akorát jeden talíř polívky, všechno možný tam bylo (smích). No ale, co mohlo, když byl hlad a nic jiného nebylo, no.

Do už tak málo výživné polévky jim s největší pravděpodobností dávali medikaci, aby ženy případně nemohly otěhotnět. A tak i paní Natálka s manželem zůstali bezdětní.

Naštěstí se ale našli i dobří lidé, kteří se zajatcům snažili pomáhat.

Jak říkám, všechny národnosti jsou špatný a dobrý. I Němec. Některý byli dobrý, že nám podstrčili krajíc chleba nebo něco, aby nikdo nevěděl.

Když se válečná fronta přiblížila k velkým německým městům, začalo pro paní Natálku těžké období plné strachu z náletů na továrnu. Její partner se tehdy pokusil najít nějaké východisko.

A když se začalo hodně bombardovat, tak manžel řekl, víš co, utečeme! A nás chytli. Mě si ani nevšimli a jeho sebrali do koncentráku, tak tam byl do konce války.

Ten se ale naštěstí brzy dostavil a oba těšili, že se vrátí za svými rodinami.

Jak válka skončila, tak on byl Čech, já jsem byla jako z Polska, tak jsem chtěla jako domů taky, a oni mě nechtěli pustit a manžel říkal, víš co, pojeděš se mnou do Čech a pak přes Slovensko, přes tu Ukrajinu se dostaneš do Polska, jestli žijou, nebo ne.

Protože ale Natálka neměla české občanství, nechtěli ji pustit a musela by čekat na transport do Polska. Přátelé v táboře jim poradili, aby se vzali, a tím jako čerstvá paní Sazimová získala české občanství.

Tak byli dva svědkové, dostali jsme jako hostinu kilo chleba a bandasku piva (smích) A to byla naše svatba. On šel do svého lágru, já do svého. Protože to, jak jste zvyklí, ještě nebyli. (smích) Já nepůjdu spát k manželovi do lágru mezi kluky a on nepůjde mezi holky (smích) To bylo trošku jako srandovní, ale co se dalo dělat (smích).

Oba se šťastně dostali do Prahy, kde pan Sazima před válkou hrál v divadle na Jezerce a především vystupoval jako kouzelník. Z německého zajetí se sice dostal, ale čekala ho ještě jedna těžká životní zkouška. Podobně jako on díky sňatku pomohl Natálce z lágru, nyní ona zachránila jeho...

A on byl schovanej ve sklepě, a to víte, zima, všechno, tak...

Pan Sazima dostal zápal plic a byl ve velmi vážném stavu. Natálka se ovšem rozhodla jít pěšky asi 25 kilometrů na okraj Prahy poprosit americké vojáky o pomoc.

Ona víc pamatuje jak já – a tam jim dali jeden z prvních těch penicilínů a opravdu ho z toho dostala a zachránila, protože on byl už opravdu na umření.

V pražském bytě jim ovšem spolu s rodinou pana Sazimy bylo těsno. Záhy se odstěhovali do Jablonce, kde v ulici Pod Skalkou dostali dům po odsunutých Němcích.

Já jsem začala dělat v bižuterii a manžel v autobrzdech, a tam on dělal a já dělala, každý přes padesát roků. Na jednom místě (gesto, úsměv). Ne abychom se stěhovali, tady pár měsíců, tam měsíc (mávnutí rukou).

Natálka s manželem později zcestovali téměř celou Evropu a dokonce se jim dařilo cestovat i za komunistů.

To jsme už i u Noska, Nosek, to byl ministr zahraničí, jsme si stěžovali, a nás pustil.

Ještě před válkou si Natálčina rodina v Ternopolu postavila dům, který jim později zabrali Rusové. Jedna z jejich cest tedy vedla i na místo jejího dětství.

Po válce leta Tak jsme tam do toho Ternopola šli se taky podívat, jestli náš barák stojí. Byli jsme se podívat na hřbitově, no. To víte, vzpomínky.

Paní Sazimová ve svém věku stále velice optimistická a ráda přijímá návštěvy. Na závěr nám poradila, jak na dlouhověkost – nebrat vůbec žádné prášky!

Jedny prášky pomahaj a druhý škodí – ano.